

Vlaams
Parlement

vergadering **C231**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 17 mei 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de omzetting van de nieuwe Europese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten (AVMD) – 1873 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de nieuwe EU-regelgeving voor theaterverlichting – 1945 (2017-2018)	9

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de omzetting van de nieuwe Europese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten (AVMD) – 1873 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, vorig jaar in mei heb ik u al eens onder-vraagd over de stand van zaken van de onderhandelingen over de nieuwe Euro-pese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten (AVMD), maar sindsdien hebben we daar niet veel meer van gehoord. Het bleef redelijk windstil, tot we enkele weken geleden plots vernamen dat er een akkoord zou zijn bereikt.

In uw persbericht konden we uw positieve reactie lezen op de landing van de richtlijn: "De richtlijn geeft ons Vlaams medialandschap meer hefbomen en een betere bescherming. Deze richtlijn moet voor een beter gelijk speelveld zorgen bij de aanbieders van audiovisuele media en videoplatformen. Zij zullen meer gelijke regels moeten volgen rond reclame, haatspraak en geweld of bescherming van minderjarigen. Daarnaast voorziet de richtlijn in een kader dat lidstaten zal toelaten om een bijdrage te vragen aan buitenlandse omroepen of giganten als Netflix en Amazon, zoals we dat nu al vragen van Proximus en Telenet. Die bijdrage moet dan dienen om te investeren in lokale producties. In Vlaanderen zijn we momenteel al zo'n regeling aan het uitwerken. De richtlijn verplicht aanbieders van films of series op aanvraag zoals Netflix, ook om in hun aanbod minstens 30 procent Europese producties te tellen. De AVMD-richtlijn zal ons media-landschap beter wapenen voor de toekomst. We zullen beter en meer kunnen investeren in eigen producties, waarin we erg sterk staan en waar Vlaamse kijkers van houden. En in de concurrentieslag met buitenlandse giganten krijgen onze omroepen een betere bescherming."

De publicatie van de AVMD-richtlijn komt er waarschijnlijk pas na de zomer. De EU-lidstaten krijgen vanaf dan twee jaar de tijd om hem in eigen regelgeving om te zetten.

Minister, kunt u meer uitleg geven over het bereikte akkoord over de nieuwe AVMD-richtlijn en over het Belgische standpunt dat in dit debat werd ingenomen? Bijvoorbeeld: welke punten werden uiteindelijk niet opgenomen en welke Belgische standpunten hebben het niet gehaald? U mag natuurlijk ook zeggen welke het wel hebben gehaald.

Kunt u meer toelichting geven bij de concrete timing voor de omzetting van de richtlijn? Dat is toch belangrijk voor de timing van onze commissie. Denkt u dat dat nog tijdens deze legislatuur zal gebeuren, of zult u eerder aan de voorbereiding beginnen met uw administratie, om dat in een volgende legislatuur te laten omzetten?

Zult u doorgaan met uw eerder aangekondigde plan om de 'over the top'-spelers (OTT) een bijdrage te laten betalen via de stimuleringsregeling, of wacht u op de omzetting van deze richtlijn? Gaat u dat ondertussen al doen?

Werden er ook afspraken gemaakt met betrekking tot de handhaving van de nieuwe AVMD-spelregels voor OTT-spelers?

Worden er ook kwalitatieve criteria opgenomen om de 30 procent Europese producties te bepalen? Er wordt immers gevreesd dat men deze quota gemakkelijk kan halen door minderwaardige en goedkope amusementsprogramma's in de catalogus op te nemen.

Voorziet u ook in afwijkingen van de richtlijn? Dat is het zogenaamde 'goldplating': Vlaanderen zou het op bepaalde punten nog wat beter willen doen.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: In de eerste plaats wordt het toepassingsgebied van de richtlijn uitgebreid tot videoplatformdiensten, inclusief sociale media waarvan een essentiële functionaliteit bestaat uit het leveren van programma's en door gebruikers gegenereerde video's. De verplichtingen die de richtlijn invoert voor videoplatformdiensten hebben betrekking op commerciële communicatie, bescherming van minderjarigen en het verbod op aanzetten tot haat, geweld en terrorisme. De raad wilde dat de regels voor videoplatformdiensten regels van minimumharmonisatie waren, net als de andere bepalingen van de AVMD-richtlijn, terwijl het parlement deze regels zag als maximumharmonisatie. Het parlement heeft hier toegegeven. Videoplatformdiensten vallen dus onder minimumharmonisatie.

In de tweede plaats gelden in de nieuwe richtlijn voor lineaire en niet-lineaire mediadiensten voortaan dezelfde regels wat betreft het aanzetten tot haat en geweld. Ook het aanzetten tot terrorisme valt hieronder. Ook voor de bescherming van minderjarigen tegen schadelijke content gelden voor lineair en niet-lineair dezelfde regels. Voor de bescherming van minderjarigen zal zelfregulering dus niet meer volstaan.

Ten derde worden de reclameregels iets flexibeler. Het Europees Parlement wilde hier verder in gaan dan de raad, maar het standpunt van de raad heeft het gehaald.

Ten vierde worden de omzeilingsprocedure en de procedure om in uitzonderlijke gevallen af te wijken van het vrije verkeer van audiovisuele mediadiensten effectiever.

Ten vijfde moeten aanbieders van niet-lineaire mediadiensten minstens 30 procent van hun catalogus reserveren voor Europese producties. Lidstaten mogen aanbieders van mediadiensten – lineair én niet-lineair – financiële heffingen opleggen ter ondersteuning van de Europese audiovisuele productiesector, ook wanneer de aanbieder in een andere lidstaat is gevestigd. Het Europees Parlement wilde de heffingen aan buitenlandse omroepen beperken tot niet-lineaire spelers terwijl de raad dit wilde uitbreiden tot lineaire en niet-lineaire spelers. Het Europees Parlement heeft hierop een toegeving gedaan.

In de zesde plaats worden in de richtlijn bepalingen opgenomen die de onafhankelijkheid van de mediaregulatoren moeten waarborgen. In dit eengemaakte Europa druk ik mij voorzichtig uit, maar men moet dit als volgt lezen: in West-Europa hebben de mediaregulatoren een grote onafhankelijkheid, in het andere deel niet altijd. Die onafhankelijkheid wordt nu sterker verankerd in de nieuwe richtlijn.

Ten zevende bevat de richtlijn voortaan ook bepalingen over transparantie inzake media-eigendom, een thema dat hier ook al in de commissie aan bod gekomen is.

Ten achtste worden de regels inzake toegankelijkheid van mediadiensten voor personen met een beperking scherper geformuleerd.

Ten negende wordt, op vraag van het Europees Parlement, het principe van signaalintegriteit opgenomen in de richtlijn.

België heeft zich tijdens de afgelopen triloogonderhandelingen geschaard achter het standpunt dat werd ingenomen tijdens de algemene oriëntatie in de Europese Raad van mei 2017. Zoals ik aangaf in mijn antwoord op uw vraag om uitleg in juni vorig jaar waren de hoofdlijnen van het intra-Belgisch akkoord: de uitbreiding van het toepassingsgebied; de gemeenschappelijke regels betreffende aanzetten tot haat, geweld en terrorisme; de harmonisering van de bepalingen over

de bescherming van minderjarigen; maatregelen ter stimulering van de Europese audiovisuele productiesector. Het eindresultaat ligt in deze lijn. Daar ben ik tevreden over en dat heb ik ook vermeld in mijn persbericht van enige tijd geleden.

Dat er een politiek akkoord is tussen de raad en het parlement over de inhoud van de richtlijn, betekent nog niet dat er een definitieve tekst van de richtlijn op tafel ligt. Over een aantal technische en praktische zaken moeten de knopen nog worden doorgehakt.

De richtlijn zal in werking treden op de twintigste dag na publicatie ervan in het Publicatieblad van de EU. Publicatie wordt verwacht na de zomervakantie, nadat raad en parlement zich formeel akkoord hebben verklaard met de definitieve tekst. Vanaf de datum van publicatie loopt de omzettingstermijn. Als we de verwachtingen mogen volgen zal deze 24 maanden bedragen. De lidstaten zijn alvast voorstander van een omzettingstermijn van 24 maanden. Het parlement neigt eerder voorstander te zijn van een omzettingstermijn van 18 maanden. Ons land heeft altijd gepleit voor een omzettingstermijn van 24 maanden.

Ik ga ervan uit dat de verkiezingen voor dit parlement zullen plaatsvinden op zondag 26 mei 2019. Dat betekent dat er nog minder dan een jaar rest om de richtlijn om te zetten, misschien zelfs maar een half jaar. Dat is hoe dan ook te kort om de volledige richtlijn nog deze legislatuur om te zetten, zeker ook omdat het een complex dossier is, waarin uiteenlopende belangen spelen. Dat bleek toch uit de uitgebreide consultatie van stakeholders die ik heb georganiseerd in 2016 toen de Europese Commissie haar voorstel tot herziening van de AVMD-richtlijn bekendmaakte. Hadden de onderhandelingen op het Europese niveau minder lang aangesleept, was een volledige omzetting misschien nog wel mogelijk geweest deze legislatuur. Maar op de duur van de Europese onderhandelingen heeft een individuele kleinere lidstaat helaas geen vat.

Dat de richtlijn deze legislatuur niet volledig zal worden omgezet, betekent niet dat er in de tijd die ons deze legislatuur nog rest niets meer zal gebeuren. Wat ik zeker deze legislatuur nog graag zou willen omzetten in Vlaamse regelgeving, zijn de bepalingen rond Europese producties en een investeringsverplichting in Vlaamse content. Voor het invoeren van deze regels hoeven we zelfs niet te wachten tot de nieuwe richtlijn is gepubliceerd. Duitsland en Frankrijk hebben niet gewacht op de definitieve richtlijn om artikel 13 van de richtlijn, dat de ondersteuning van de audiovisuele productiesector door OTT-spelers regelt, om te zetten in hun nationale wetgeving. Wij kunnen hun voorbeeld zeker volgen.

Ik heb mijn administratie opdracht gegeven een overzicht op te maken van wat deze legislatuur nog kan worden omgezet en wat zal worden uitgevoerd in de volgende legislatuur.

Het is nog steeds de bedoeling om het decretale en reglementaire kader voor de bijdrage van de OTT-spelers aan ons eigen medialandschap verder door te voeren. Het aangekondigde plan om die bijdrage te laten betalen via een stimuleringsregeling past reeds in de omzetting van de richtlijn. Ik heb u eerder al gezegd dat ik niet noodzakelijk wil wachten op de omzetting van de richtlijn om het Mediadecreet op dat punt aan te passen. We zijn daar volop mee bezig. Dit zal nog enige tijd in beslag nemen vanwege juridische aspecten die betrekking hebben op twee zaken. De eerste is de gelijke behandeling van alle spelers, en dat is altijd een uitdaging vanuit het beleidsoogpunt. De tweede is de handhaving, die in dit verband enkele bijzondere elementen veronderstelt. Ik hoop u daar binnenkort meer nieuws te kunnen over geven.

De AVMD-richtlijn zelf bevat geen concrete regels voor de handhaving van de nieuwe spelregels voor OTT-spelers. De Commissie zal waken over de correcte omzetting van de richtlijn door de lidstaten. De nationale overheden en mediaregulatoren zullen elk in hun lidstaat waken over de correcte naleving van de artikelen van de

richtlijn die in nationale wetgeving is omgezet. De regels voor OTT-spelers zijn grondig gewijzigd. Hoe de uitvoering ervan in de praktijk zal verlopen en hoe de regels zullen worden gehandhaafd, zal de toekomst moeten uitwijzen. Wellicht zal dit niet zonder slag of stoot verlopen, maar dat geldt voor de invoering van elke nieuwe regelgeving. Hoe dan ook zullen er voor de grensoverschrijdende aspecten van de nieuwe OTT-regels nog afspraken moeten worden gemaakt, bilateraal tussen de betrokken lidstaten, maar ook op EU-niveau binnen het Contactcomité en binnen ERGA, de European Regulators Group for Audiovisual Media Services.

In de richtlijn worden geen kwalitatieve criteria opgenomen om het quotum van 30 procent Europese producties in de catalogi van niet-lineaire omroepen te bepalen. De AVMD-richtlijn is minimumharmonisatie, wat betekent dat lidstaten strengere regels mogen opleggen dan deze die bepaald zijn in de richtlijn. Een lidstaat mag – indien ze dat wenst – naast het quotum van 30 procent Europese producties, nog bijkomende kwalitatieve criteria opleggen.

Los van het feit dat het niet zo eenvoudig is om kwaliteit in wetgeving vast te leggen, in het algemeen, maar ook hier in het bijzonder, brengt mij dat bij uw laatste vraag over de zogenaamde goldplating. U kent het regeerakkoord. De Vlaamse Regering zorgt voor een correcte en snelle omzetting van de Europese regelgeving, maar we implementeren ze niet ruimer of strenger dan strikt noodzakelijk.

Of het noodzakelijk is om in Vlaanderen op een aantal domeinen die door de AVMD-richtlijn worden gecoördineerd striktere maatregelen te nemen, moet nog worden bekeken. Maar over het algemeen ben ik ervan overtuigd dat de Vlaamse media- en omroepsector niet gebaat is met regels die strenger zijn dan die in de buurlanden.

Dus, de OTT-regeling zal op korte termijn worden ingevoerd, de rest van de omzetting zal eerder bij het begin van de volgende legislatuur op de agenda staan. Ik ben zeker bereid om met de commissie, met het parlement, de discussie over de kwalitatieve vereisten aan te gaan, maar vergis u niet, het is bijzonder moeilijk om te zeggen wat wel en wat niet kwalitatief is en wie dat bepaalt. Maar ik begrijp de grond van de vraag die zeker pertinent is.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord.

Wat die investeringsverplichting betreft zoals die al in Duitsland en Frankrijk bestaat, dacht ik dat er een soort van benchmark was gebeurd of dat er een advies of rapport van de administratie was. Zouden wij dat al kunnen inkijken of moet dat via een schriftelijke vraag? Wat bestaat daar al over? Het zou interessant zijn dat al te kunnen doornemen.

Wat die kwalitatieve criteria betreft, zegt u dat goldplating niet in het regeerakkoord staat maar ziet u dat onderdeel van de kwalitatieve criteria als iets wat nu al kan worden omgezet, voor de volgende regering, of is dat onderwerp van een volgend regeerakkoord om in dit geval aan goldplating te doen, hoe moeilijk dat juridisch gezien misschien ook is?

Ik heb in dat verband ook nog een laatste vraag. Men spreekt in die richtlijn allicht over Europese producties maar volstaat het dan dat in Vlaanderen 30 procent van wat wordt aangeboden door OTT-spelers Duitse, Franse, Deense producties zijn, of kunnen wij volgens die richtlijn ook ergens Vlaamse producties opleggen?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Mevrouw Brouwers, ik dank u voor de vraag. Ik denk dat dit het goede moment is om dit dossier nog eens op tafel te leggen.

Minister, ik dank u voor het uitvoerige antwoord. Ik begrijp dat u zegt dat u de zaken die u kunt doen in het korte tijdsbestek dat u nog rest in deze legislatuur, ook zult doen, namelijk OTT-spelers en investeringsverplichting. Maar ik denk dat het parlement zijn tijd niet moet verliezen en ook moet nadenken over de bredere contouren van de richting die de AVG neemt. Als ik hoor dat reclameregels zouden worden versoepeld en dat de onlinecontent en onlinereclame mee in de scope zouden komen van de AVG, dan betekent dit dat we fundamenteel moeten nadenken over hoe we een gepast beleidskader kunnen maken ten aanzien van nieuwe vormen van mediagebruik, van marketing. Ik denk dat bijvoorbeeld aan het fenomeen van influencers marketing.

Er heeft deze week een eigenaardige communicatie plaatsgevonden vanuit de FOD Economie. Eerst kondigde de FOD Economie aan dat voortaan influencers hun post op Instagram of YouTube moeten aanduiden met reclame. Ik denk dat ik daar voor ben, ik wil daar nog verder over nadenken, maar ik vind dat zeer belangrijk omdat consumenten niet altijd zien wanneer youtubers en Instagramgirls reclame maken op een verdoken manier. Zij worden daar ook heel rijk van – ik heb er geen probleem mee dat mensen rijk worden – maar we moeten onze consumenten wel wapenen.

Diezelfde dag heeft de FOD gezegd dat dit nog niet gevalideerd was en dat er te snel was geageerd. Wat is uw standpunt daarover, minister? Zullen wij daar rekening mee moeten houden en acht u het mogelijk om daarrond al zaken te ontwikkelen, nog tijdens deze legislatuur?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De ideale wereld bestaat niet tenzij op televisie, maar ik heb het gevoel dat in die audiovisuele richtlijn toch wel positieve elementen zitten waar wij zeker een kapstok aan hebben, ook in ons beleid, om mee aan de slag te gaan. Het ziet er vrij goed uit, we hoeven niet te herhalen wat u hebt gezegd. U hebt een aantal interessante elementen genoemd waar u ook zelf al mee bezig was, bijvoorbeeld het vatten van OTT-spelers om mee te werken aan de financiering van onze eigen inhoud, om niet content te zeggen.

De vraag van mevrouw Brouwers is een interessante vraag, namelijk of we ook niet alleen Europese producties kunnen bevorderen of stimuleren via al die ondersteuningsmechanismes maar dat ook naar ons toe kunnen trekken. Als ik het me goed herinner, kan dat inderdaad wel, en als ik heel diep in mijn verschrompelend geheugen graaf, dan herinner ik me nog grote discussies, twintig jaar geleden, ik dacht ook naar aanleiding van audiovisuele richtlijnen of bij de opkomst van VTM, waarbij het niet kon dat wij Vlaamse producties wilden bevoordelen. Wij vonden toen de uitweg om Nederlandstalige producties te bevorderen, dat kon wel voor Europa. Ik kan me voorstellen dat een vergelijkbare code kan worden opgebouwd, gebruikmakend van de nog altijd bestaande cultuurparagraaf om dat soort maatregelen in te bouwen. Maar misschien hebt u daar meer informatie over, minister.

Bart Caron (Groen): Ik wil me ook aansluiten namens mijn fractie. Ik pleit ervoor om de ruimte die nu ontstaat voor discussie ook deels in te vullen.

Minister, u beperkt zich tot over de OTT-spelers en eigen producties. Misschien kan dit een gelegenheid zijn voor deze commissie, voor de collega's of voor mezelf om bijvoorbeeld een voorstel van resolutie op te maken of een hoorzitting te organiseren om een aantal richtingen te geven die wij als Mediacommissie belangrijk vinden. Op die manier kunnen wij de Vlaamse discussie mee in de hand nemen en hoeven we niet te wachten op de volgende regeringsonderhandelingen om daarover na te denken. Het is maar een gedachte die ik hier in het midden gooi. Wanneer we een consensus zouden kunnen vinden over een aantal aspecten, dan zou het fijn zijn om die samen in een voorstel van resolutie te gieten.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik kan me zeker aansluiten bij de rol die het parlement wenst op te nemen om gedeeltelijk te anticiperen op de omzetting van de richtlijn. Dat is ook het essentiële verschil tussen uw en mijn rol. Ik heb het dan over de publieke debatten, de richtingen, de grote keuzes. Ik houd u zeker niet tegen om zolang de AVMD-richtlijn niet gepubliceerd is, toch al voor een stukje op de geest daarvan te anticiperen. Voor ons is het natuurlijk zo, of ik dat dan ben, de volgende minister of welke minister dan ook, dat die juridische omzetting veel tijd en onderzoek vraagt omdat dat allemaal heel minutieus en netjes geregeld moet zijn, onder meer omdat het gaat over belangrijke economische spelers die geen genoegen nemen met halve wetgeving. Dit is dus een vrij complexe zaak, maar het ene sluit het andere niet uit.

Ik wil zeker de documenten die de administratie heeft voorbereid over de benchmark aan de commissie bezorgen, maar u zult merken dat dat toch niet zo veel verder gaat dan de elementen die ik in vorige antwoorden op parlementaire vragen heb gegeven. Finaal komt het erop neer dat voornamelijk is onderzocht wat er in Duitsland en Frankrijk is gebeurd. Er zijn misschien nog andere elementen in de benchmark, maar ik zal proberen u dat als één document over te maken.

Maar de grote keuze die met betrekking tot de OTT-spelers en de bijdrage die zij moeten leveren moet worden gemaakt, is of we werken via een systeem op omzet of op aantal abonnees. Beide hebben voor- en nadelen. Wij zitten op het spoor om via het aantal abonnees te gaan omdat het zou zorgen voor een gelijke behandeling met de dienstenverdelers. Dat betekent niet dat ik per definitie tegen omzethellingen ben, dat kan misschien in de toekomst een spoor worden, maar op dit ogenblik, om relatief kort te kunnen schakelen en om de gelijkheid met de dienstenverdelers voor ogen te houden, werken we op het spoor van een bijdrage per abonnee.

Het is natuurlijk zo, dat weet u ook, als goede Vlaming, Belg en Europeaan, dat wanneer wij met deze richtlijn een stukje weerwerk bieden ten aanzien van de grotere, op dit ogenblik Amerikaanse spelers – maar in de toekomst zullen dat misschien Chinese spelers zijn, dat weet ik niet – en de gelijkheid tussen lineair, niet-lineair en andere diensten zoveel mogelijk willen bevorderen, wij ook intern consequent moeten zijn met onszelf als Europeaan. En dus mogen wij van de Europese Commissie onze eigen mediamarkten niet afschermen. Vandaar de redenering dat het niet zo is dat wij Vlaamse producties, de Duitsers Duitse producties en de Fransen Franse producties tot op een bepaald percentage kunnen bevoordelen, maar dat het over Europese producties moet gaan.

De facto is elke lidstaat natuurlijk wel, en dat is geen politiek maar een marktmechanisme, geconfronteerd met het publiek dat video- of televisieproducties in de eigen taal wil zien. En dan komen we bij de suggestie die de heer Vandaele heeft gedaan om te kijken hoe we de eigen sector niet corporatistisch maar eerder strategisch willen ondersteunen door het handhaven van de Europese geest in de richtlijnen en er tegelijk voor te zorgen dat we niet naïef zijn en anderzijds het lokale publiek ook wel geven wat het wil, namelijk producties die hier zijn gemaakt. Dat wijst zich verder uit op basis van de bestaande Europese regelgeving. Daar heeft de Europese Raad of de Europese Commissie of het Europees Parlement geen nieuwe klemtonen willen of kunnen leggen.

Wat tot slot het kwalitatieve aspect van de 30 procentregeling betreft, is dit eerder een zaak die tijdens de volgende legislatuur zal worden geregeld. Nogmaals, dat sluit aan bij mijn eerste repliek. Dat mag u niet tegenhouden om daar een uitgebreide gedachtewisseling met stakeholders en publiek en wie dan ook te organiseren. Ik ben zeker niet tegen kwalitatieve programma's, maar de vraag is hoe je bepaalt wat kwalitatief is en wat niet. Dat is een tricky discussie maar als u die wilt aangaan, nodig ik u daar zeker toe uit. Maar dat is iets waar we volgens mij wat meer tijd voor nodig zullen hebben en dat dus in de omzetting aan het begin van de volgende legislatuur zal zitten evenals de nieuwe reclameregels.

Ik vind het interessant wat er is gebeurd met de stop-and-gopolitiek gisteren van de FOD Economie, het heeft ons wel wakker geschud. Het is uiteraard een bevoegdheid inzake de omzetting van reclameregels die niet alleen in het Mediadecreet moet gebeuren maar ook op federaal niveau. Dat is dus een gedeelde bevoegdheid.

Het was ook interessant om te zien wat men daar in Nederland al rond doet met de differentiatie van de hashtag zodat de kijker wel degelijk op een iets zachtere manier is geïnformeerd over het feit dat waar hij op dat moment naar kijkt, niet zomaar neutraal is maar dat iemand daarvoor heeft betaald. Ik denk dat we daar naartoe moeten gaan, dit heeft te maken met transparantie van de aanbieders en met mediawijsheid. Maar dit zijn zaken die we komende weken en maanden nog moeten uitklaren. U kunt daar als parlement zeker een politieke en sensibiliserende rol in spelen.

– *Miranda Van Eetvelde treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Het antwoord is al redelijk volledig, maar we moeten toch wachten op de definitieve teksten die blijkbaar nog niet helemaal tot in de details zijn afgeklopt. Dat zou voor na de zomer zijn.

Het is inderdaad een interessante suggestie van de voorzitter om daar na de zomer eens over te praten met de spelers in de markt door eventueel hoorzittingen te organiseren wanneer de agenda dat toelaat. Zo kan er op zijn minst al een verslag worden gemaakt en heeft het volgende parlement al een stevig stuk waarop het zich kan baseren. Ik denk dat wij op die manier al wat voorbereidend werk kunnen doen. Intussen kunnen wij ons wat meer bewust maken van de aspecten die we misschien toch nog sneller moeten omzetten.

Minister, u hebt er al een paar vermeld. Maar misschien zijn er nog wel. Dat zou kunnen blijken indien je de richtlijn nader zou bestuderen. Maar goed, dat is dan werk voor na de zomer. Alleszins al bedankt voor de uitleg, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de nieuwe EU-regelgeving voor theaterverlichting – 1945 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Miranda Van Eetvelde

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Dit lijkt een technische vraag, maar dat is het niet, al gaat hij over theaterverlichting en over een Europese richtlijn met betrekking tot lampen. Deze thematiek komt op ons af, we moeten er grondig over nadenken.

De Europese regels verplichten vanaf 2020 een bepaalde minimefficiëntie voor lampen van 85 lumen per watt en een maximale stand-by power van 0,5 watt voor alle lichtbronnen. Ik ben geen ingenieur, ik ken er niets van en lees het ook maar voor. Vandaag kan geen enkele 'tungsten'- of wolframlichtbron – dat zijn de halogeenlampen – aan deze eisen voldoen, maar ook heel wat bestaande led-armaturen voor podiumgebruik voldoen niet. Het gaat natuurlijk over de specificiteit van theaterverlichting.

Na 2020 zouden geen lampen meer mogen worden gefabriceerd of ingevoerd of verkocht indien ze niet aan deze regels voldoen, behalve bestaande stocks. Dit is een logische stap in de vergroening, in een ecologischer cultuurbedrijf. Wij zetten

deze stap terecht, maar zo eenvoudig is het niet. Er was al een beperking. In een vorige richtlijn bestond nog een uitzondering voor de amusements-, de theater- en de evenementensector. Dat zal niet meer zo zijn.

Tot 7 mei 2018 liep er een publieke consultatie. De theater- en eventsector werd echter niet geconsulteerd of betrokken.

De podiumsector is een zeer milieubewuste en vernieuwende sector. De voorbije tien, vijftien jaar zijn er veel veranderingen gebeurd in de techniciteit. Natuurlijk moet ook de kwaliteit bewaakt kunnen worden.

Theaterlampen hebben een hoog vermogen, dus zou je kunnen verwachten dat de theaters een peperdure elektriciteitsrekening hebben. Maar het werkelijke gebruik van die lampen is relatief minimaal. Ze branden gemiddeld vaak minder dan een uur per dag. De meeste lampen sneuvelen eerder door de behandeling dan door de levensduur. De impact van de theaterbelichting bedraagt maximaal 5 procent van het totale energieverbruik van een schouwburg. Dat is dus niet de grote energiekost. Dit komt niet tot uiting in de Europese cijfers omdat er enkel naar de efficiëntie van de lamp en het toestel wordt gekeken en niet naar het werkelijke gebruik. Mijn bronnen zeggen mij dat de richtlijn is gemaakt door elektriciens en niet door theatermakers. Zo krijg je een andere benadering.

De sector wordt nu pas echt wakker, merk ik. Het stond deze week nog in een nieuwsbrief van het Overleg Kunstenorganisaties (oKo). De sector begint wat ongerust te worden over de vraag hoe aan de normen kan worden voldaan. Dat geldt overigens niet alleen voor Vlaanderen maar voor heel Europa.

Je kunt veel vragen stellen, bijvoorbeeld over duurzaamheid. Theaterarmaturen gaan vaak decennia mee. Ga je nu plots al dat materiaal vernietigen? Moet dat allemaal weg? Is dat dan wel zo duurzaam? Wat doen we met materiaal met een lange levenscyclus? Moeten we dat vernietigen? Wat doen we met de impact van vervangend materiaal? Duurzaamheid is een van de prioriteiten in de FoCI-regelgeving (Fonds Culturele Infrastructuur). Hoe gaan we daarmee om? Hoe verhoudt dat zich tot elkaar? Wat met, op termijn, ledmateriaal en plastics in het theater? Er zijn heel veel vragen.

Er zijn ook veel technische vragen. Een van de belangrijkste bij theatertechnici betreft de kleurenproblematiek. Zij zeggen dat de kleuren van de ledverlichting vandaag nog niet gestandaardiseerd is. U kent die kleurenfilters wel, die aan allerlei internationale standaarden voldoen. Als je in New York, Shanghai of Brussel een kleurenfilter in een theaterspot schuift, moet dat exact hetzelfde kleur leveren. Zo werkt dat, zoals ook bij drukwerk. De kleurtemperatuur van led is niet hetzelfde. De regels zijn duidelijk niet gecheckt met theaterspecialisten.

Ook economisch is het geen lachertje, want een led-armatuur kost vier tot acht keer zoveel als een klassieke theaterarmatuur. Een prijsdaling valt op korte termijn niet te verwachten. Ook alle dimmers, kabels en voeding van het theater moeten worden aangepast om aan de regelgeving te beantwoorden.

De theatersector maakt ook in historisch opzicht opmerkingen. Wat doe je met bepaalde producties waarvoor er voorgeschreven of bekende vormen van verlichting zijn, die we dan misschien niet meer mogen gebruiken? Ik verwijs hier naar de historische decors in Kortrijk. Die zijn als topstukken beschermd. Ze vragen om specifieke theaterlichtvereisten en kleurtemperatuur.

Minister, bent u op de hoogte van dit probleem? Heeft de Vlaamse overheid overleg gepleegd met de sector en met de specialisten, zoals het Kenniscentrum Podiumtechnieken van het Royal Institute for Theatre, Cinema and Sound (RITCS) en/of het Steunpunt voor Productionele, Ontwerpende en Technische krachten van de brede culturele sector (STEPP)? Zo niet, wordt dit op korte termijn gepland?

Wilt u zich hiervoor actief inzetten in het belang van onze cultuurcentra, theaters, concertzalen,...? Zo ja, welke initiatieven wilt u nemen?

Kan via onderzoek in kaart worden gebracht welke technische en financiële implicaties de Europese regelgeving zou hebben voor Vlaanderen, voor lokale besturen, voor private organisaties, enzovoort? Voorzichtige ramingen spreken al snel over een implicatie van 70 miljoen euro. Na de theatertrekken worden we ook hiermee geconfronteerd.

Bent u bereid om deze thematiek aan te kaarten op de Europese Ministerraad voor Cultuur en daar uw collega's te motiveren om samen met de andere ministers van Cultuur in Europa te streven naar haalbare, betaalbare en duurzame oplossingen? Ze moeten even duurzaam zijn als het huidige materiaal.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik ben gelukkig wel op de hoogte van de problematiek als gevolg van de overschakeling naar een duurzamere verlichting op basis van led-technologie. Verschillende organisaties die over de nodige technische kennis beschikken deelden aan mijn administratie hun standpunt mee. Het gaat in het bijzonder om het Kenniscentrum Podiumtechnieken van het RITCS, Pearle, STEPP en oKo. Allen delen hetzelfde standpunt. Zij hebben ook input aangeleverd voor het beantwoorden van deze omvangrijke vraag.

Algemeen kan gesteld worden dat de sector zich zeker wil inzetten om artistiek waardevolle alternatieven te vinden om theaterbelichting ecologisch meer verantwoord te maken. Verschillende van onze gezelschappen, zoals Rosas, Needcompany en Meg Stuart, experimenteerden al met alternatieven. Hun ervaring is dat de nieuwe technologie onvoldoende op punt staat om de bestaande uitzonderingen voor de theatersector vanaf 2020 zonder meer te schrappen in de regelgeving.

De Europese Commissie is eveneens op de hoogte van het standpunt van de sector. De kwestie kwam al in maart van dit jaar al aan bod in de raads werkgroep Cultuur, waar verschillende lidstaten de bezorgdheden uit de cultuursector signaleerden aan de vertegenwoordiger van het directoraat-generaal (DG) Energie. Daarnaast reageerde onder meer Pearle, de Europese koepelorganisatie van werkgevers in de podiumkunsten sector waar oKo lid van is, in naam van haar leden formeel op de recente consultatie die de Europese Commissie organiseerde ter voorbereiding van de herziening van deze regelgeving. Ook vanuit de audiovisuele sector, onder meer de federatie van Europese filmregisseurs, kwamen de nodige signalen om een uitzondering voor 'entertainment lighting' te behouden.

Wil ik mij actief inzetten, en welke initiatieven zal ik nemen? De bal ligt nu in eerste instantie wel in het kamp van de Europese Commissie, die alle beschikbare informatie, belangen en beleidsdoelstellingen tegen elkaar zal afwegen, met de bedoeling om later dit jaar een voorstel op tafel te leggen. Dat voorstel zal vervolgens de zogenaamde comitologieprocedure op Europees niveau doorlopen. Dat wil zeggen dat de EU-lidstaten hun mening nog kunnen geven over het voorstel voor het definitief wordt. Een niet onbelangrijk detail is dat België in het betrokken comité wordt vertegenwoordigd door een ambtenaar van de FOD Leefmilieu.

In dat perspectief heeft mijn administratie contact opgenomen met de betrokken collega's binnen ons land, zodat we een gedegen en gedragen Belgisch standpunt kunnen opstellen ter voorbereiding van de vergadering van het comité. Ik zal in dit proces uiteraard de belangen van de culturele en audiovisuele sector verdedigen.

In eerste instantie pleit ik, op basis van de input van deze sector, voor het behoud van de uitzondering voor theaterverlichting bij de herziening van de regelgeving. Maar het behoud van een uitzondering mag niet zomaar een argument worden om de evolutie naar duurzamere technologieën te vertragen.

Het lijkt tegelijkertijd belangrijk om het onderzoek naar de ontwikkeling van nieuwe lichtbronnen voor theatertoepassingen en hun gebruik te stimuleren, en daarbij de technici en ontwerpers te betrekken. Het ondersteunen van een aantal testcases binnen de cultuurcentra, gezelschappen en opleidingen zou een stimulans kunnen geven aan dergelijk praktijkgericht onderzoek, dat de sector stimuleert om op een verantwoorde manier naar een transitie toe te werken. Een dergelijke aanpak zou ook de nodige inzichten kunnen opleveren die de sector kunnen inspireren voor een zo efficiënt mogelijke transitie.

Op dit moment is er nog geen grondig onderzoek gevoerd naar de technische, artistieke en financiële implicaties die het invoeren van de nieuwe regelgeving zou hebben. Er is wel een onderbouwde inschatting van de gevolgen op de verschillende vlakken. Ik overloop ze even.

Wat betreft duurzaamheid moeten we vermijden dat vanuit het DG Energie enkel wordt gekeken naar de impact van een lichtbron op het energieverbruik, zonder daarbij rekening te houden met de reële gebruiksomstandigheden of de volledige levenscyclus van het materiaal. Dit is niet altijd gemakkelijk te communiceren omdat binnen de podiumsector op een zeer specifieke manier met licht wordt omgegaan. Er zijn ook erg weinig gegevens beschikbaar over de totale levenscyclus van dit materiaal.

Er zijn inderdaad een aantal problemen met led-bronnen die nog niet ten volle zijn opgelost. Er wordt wel vooruitgang geboekt, maar die voldoet tot hiertoe niet aan de eisen die aan het theaterlicht kunnen en mogen worden gesteld. De kwaliteitseisen die voor algemene huis-tuin-en-keukenverlichting worden gesteld, zijn veelal gebaseerd op 'acceptability', met andere woorden wat een gemiddelde gebruiker aanvaardbaar vindt. Dit is echter onvoldoende voor een professionele voorstellingsomgeving.

Wat is nu de financiële implicatie voor de Vlaamse culturele sector? Op basis van een extrapolatie van acht culturele centra is een raming gemaakt van een mogelijke financiële impact voor de sector. De focus van de berekening lag op podiumtechnische infrastructuur. De impact wordt geraamd op ongeveer 67 miljoen euro voor de Vlaamse culturele sector. Ik wil benadrukken dat dit een ruwe schatting is van de initiële investeringskost. Daartegenover – dat mogen we ook nooit vergeten – staat natuurlijk dat er minder energieverbruik is.

Binnen de voorliggende regelgeving is het in principe mogelijk om een stock lampen aan te leggen en op die manier de transitie één of twee jaar uit te stellen indien de uitzondering geschrapt zou worden. Maar op het moment dat men de transitie zou verplichten, lijkt het wenselijk om het geheel van de technische infrastructuur aan te pakken. Het is niet zo dat een led-toestel zomaar inwisselbaar is met een halogeentoeistel. In een totaalbelichting moeten de toestellen van hetzelfde type zijn en moeten ze dus samen vervangen worden.

De keuze van een lichtbron lijkt me een keuze waarbij ook artistieke elementen kunnen doorwegen. Het vocabularium van de lichtontwerper bestaat dankzij het beheersen van alle parameters van het licht: kleur, kleurtemperatuur, amberdrift – wat een prachtig woord! – intensiteit, scherpheid en vorm. Dat is toch vrij complex. Het gebruik van deze parameters speelt in op de culturele eigenheid en de perceptie van het publiek. De overweging om de uitzondering te schrappen of te behouden, moet dus, naast de technologische en ecologische aspecten, ook rekening houden met het behouden van de artistieke mogelijkheden op het vlak van lichtnuances.

Deze kritische reflectie geeft misschien de indruk dat de sector geen voorstander zou zijn van led. Niets is minder waar. De sector is er wel degelijk van overtuigd dat led een zeer interessant, nuttig en duurzaam alternatief zal worden voor halogeenlicht en het op langere termijn kan vervangen. Momenteel staat de technologie echter nog niet ver genoeg om halogeen ten volle in de voorstellingomgeving te vervangen.

Zoals eerder vermeld, is deze kwestie al aan bod gekomen in de raads werkgroep Cultuur waar alle lidstaten op ambtelijk niveau vertegenwoordigd zijn in naam van hun politieke overheden. Er is dus actieve opvolging van dit dossier vanuit de betrokken vertegenwoordigers van cultuurministeries. Ik zal aan de Vlaamse vertegenwoordiger in de raads werkgroep de opdracht geven om regelmatig naar een stand van zaken te vragen en zeer attent en actief mee te zoeken naar oplossingen.

Uiteindelijk zal het dossier behandeld worden door de collega's van de FOD Leefmilieu en is het dus vooral zaak om deze mensen intern gevoelig te maken voor de zorgen van de culturele en audiovisuele sector. Zoals eerder vermeld, zijn daarvoor vanuit mijn administratie intussen de nodige contacten gelegd.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u, en het is volgens mij goed om aandacht te besteden aan deze kwestie. Ik ben blij met uw antwoord, maar soms bevinden we ons in een bizarre of ambigue positie, dat geldt ook voor mezelf. We willen ecologische stappen zetten en een duurzame culturele praktijk hebben, maar het moet professioneel en technisch wel realistisch zijn. Het is enigszins vergelijkbaar met de invoering van de elektrische auto. We willen die allemaal, maar hij is duur en je kunt er niet zo ver mee rijden.

Ik begrijp dat u bereid bent om hierover na te denken en ik stel voor om een aantal proefprojecten te doen, zodat we alvast inzicht krijgen in wat het betekent voor onze podiumhuizen. Verder moeten we de kostprijs iets diepgaander dan vandaag onderzoeken. En ten slotte zullen we op de middellange termijn, namelijk volgend jaar en zeker het jaar daarna, bij de implementatie onze sectoren moeten ondersteunen. Ik zie daarmee al een nieuwe prioriteit voor het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) op ons afkomen.

Ondertussen moeten we die uitzondering voor het theaterlicht blijven verdedigen tot er adequate en technische oplossingen zijn, die even professioneel met theaterlicht omgaan als in de huidige situatie het geval is. We zullen het verder opvolgen. U zei dat de Europese contacten verlopen via de FOD Leefmilieu. We zullen er moeten voor zorgen dat er voldoende connecties gemaakt worden op dat gebied. Misschien moeten we onze federale collega's daar ook attent op maken. We moeten dit streefdoel behartigen en Vlaanderen staat daarmee wellicht niet alleen in Europa. Het is een uitdaging om te evolueren en ecologisch duurzamer te worden, maar tegelijk ook te voorkomen dat dit leidt tot lagere kwaliteit in de theatertechniek.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik wil zeker met de administratie en het werkveld bekijken hoe we technisch en in het algemeen een onderzoek kunnen stimuleren om zo de vinger aan te pols te houden. We moeten ook de kostprijs exacter proberen in te schatten. Het is wel zo dat bij de prioriteiten in de FoCI-aanvragen 'relighting' nu al is opgenomen. Dat betekent niet dat de totale pot van FoCI stijgt, maar men kan dat op dit ogenblik al doen. 'Gouverner c'est prévoir', en soms gebeurt dat ook. Samen met alle elementen die ik in mijn antwoord heb aangegeven, zullen we dat van nabij opvolgen en zien wanneer de lamp in het najaar echt warm wordt en de amberdrift niet langer te controleren valt. Op dat ogenblik kunnen we, wellicht samen met andere lidstaten, toch wel ingrijpen om een verantwoorde afwijkende regeling te vinden en een goed evenwicht tussen ecologie en artistieke eigenheid na te streven.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u en ik ben het helemaal met u eens.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.